

Archeologienota

De Pinte – Moerkensheide fase 3

Jordi Bruggeman en Vincent Smet

Bornem
2021

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Jordi Bruggeman en Vincent Smet

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2021/12.807/98

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken	8
2.3.3	Werkwijze	10
2.4	Assessmentrapport	10
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied	10
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	21
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	23
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	23
3	Samenvatting	25
4	Bibliografie	26
4.1	Publicaties	26
4.2	Websites	26
5	Bijlagen	27
5.1	Archeologische periodes	27

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017E200

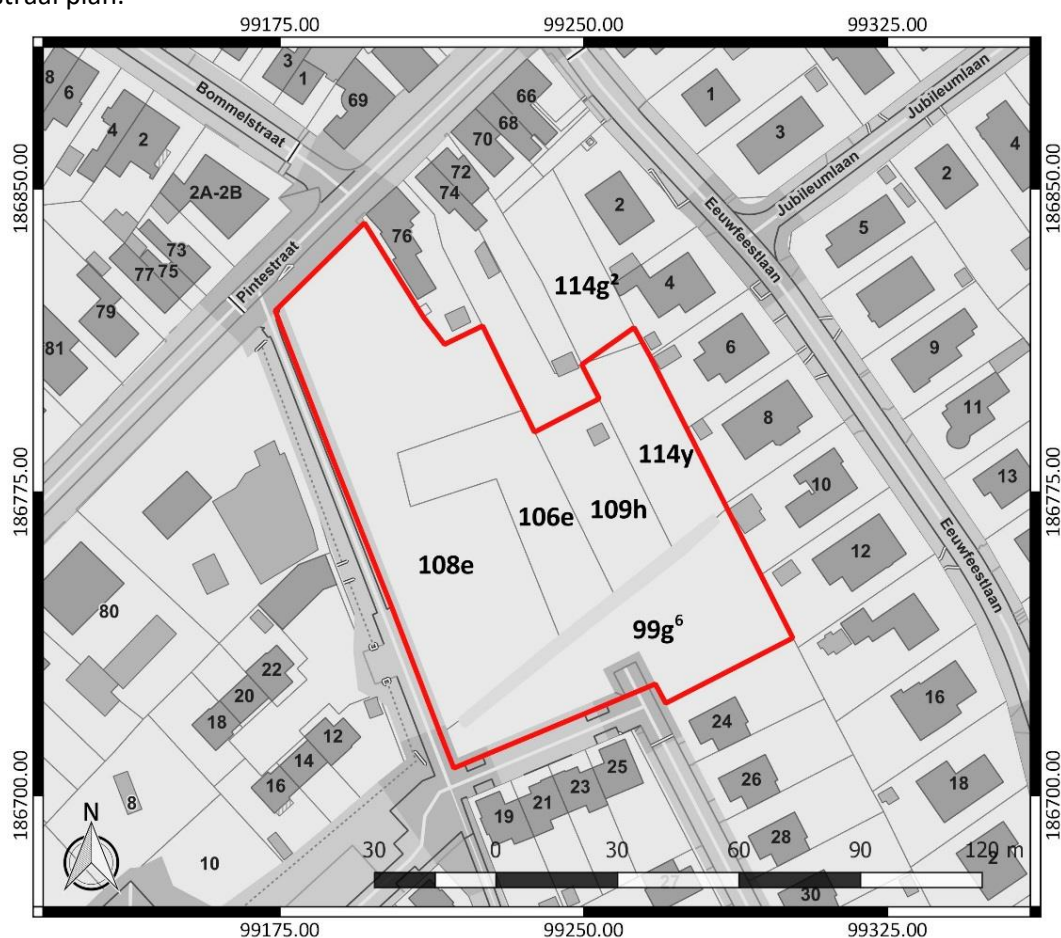
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, De Pinte, Pintestraat, Moerkensheide

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 99196, 186842
- 99176, 186821
- 99270, 186723
- 99302, 186739

Kadastraal plan:

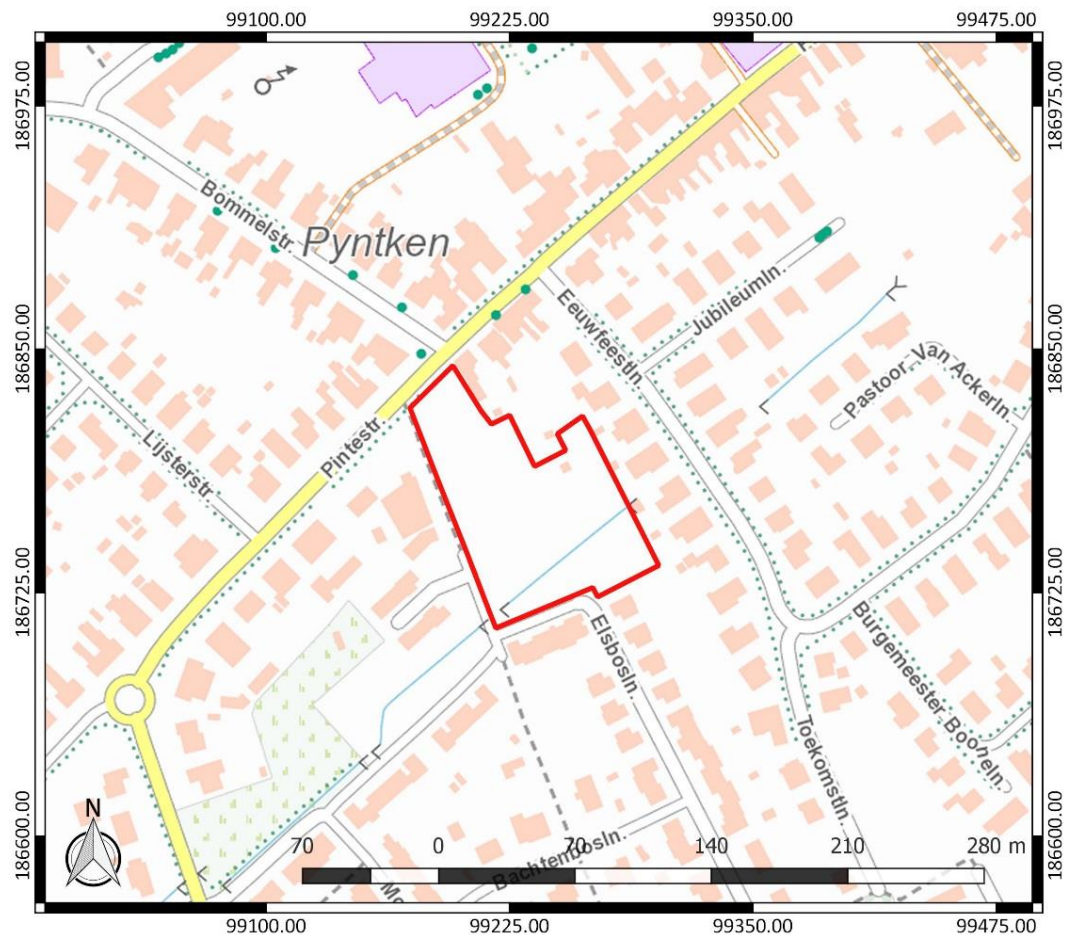

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: De Pinte, Afdeling 1, sectie C, nummers 99g⁶ (partim), 106e, 108e (partim), 109h (partim), 114g² (partim) en 114y

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 8616 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 30/05/2017 – 10/06/2021

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland, bos

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

In het verleden werd reeds een archeologienota opgesteld voor het onderzoeksgebied (ID 12447). Ondertussen zijn de ontwerpplannen echter gewijzigd. Omwille daarvan was het nodig om een aangepaste versie van de archeologienota op te stellen. We hernemen hier de informatie uit de eerdere archeologienota, maar updaten de inhoud en passen de beschrijving van de geplande werken aan.

Figuur 3: Aanduiding van de zone waar in het verleden een archeologienota voor opgesteld werd, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3 Onderzoeksopdracht

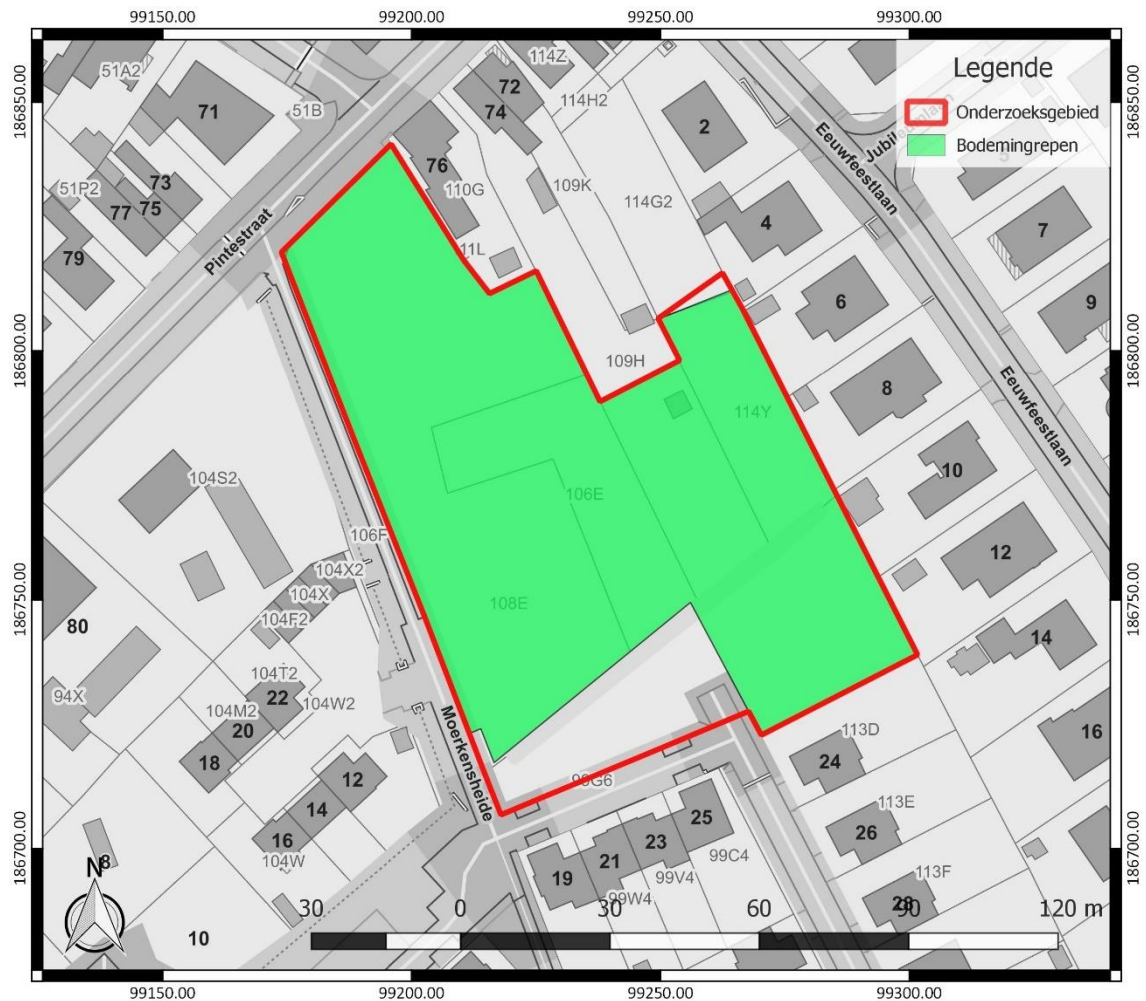
2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: op het terrein worden bodemingrepen gepland in een zone van ca. 7659 m².

Figuur 4: Aanduiding van de zone waar bodemingrepen gepland worden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 16 loten voor eengezinswoningen, de aanleg van wegenis en omgevingsaanleg. Nutsleidingen worden aangelegd langs de wegenis. De aanleg van woningen, wegenis en omgevingsaanleg betekent vermoedelijk een verstoring tot ca. 80 cm diepte. De woningen mogen echter onderkelderd worden. Dit betekent plaatselijk een grotere verstoringdiepte. De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, liggen in het kader van de verkaveling ook nog niet vast. In het zuidoosten van het onderzoeksgebied is een bestaande drainagebuis aanwezig, die behouden blijft.

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1746-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

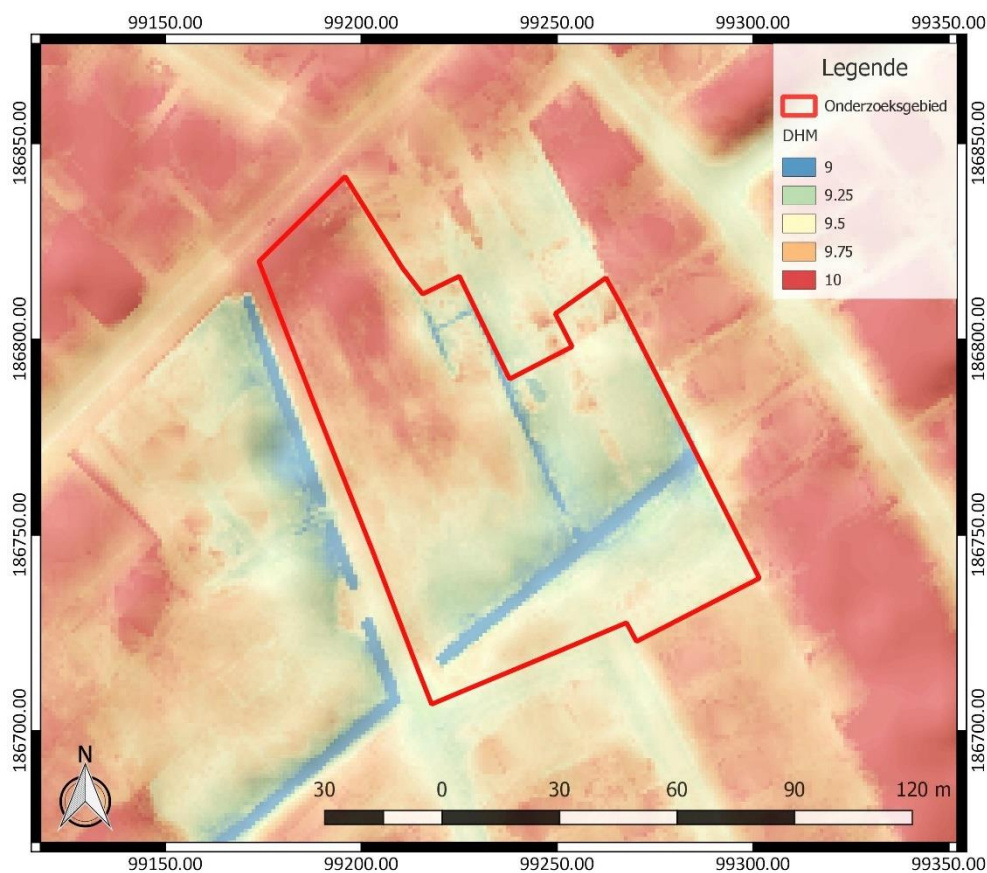
Het onderzoeksgebied bevindt zich in het zuiden van het historische centrum van De Pinte. Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Pintestraat. In het oosten ligt de Eeuwfeestlaan en in het zuiden en het westen Moerkensheide. Volgens het gewestplan ligt het onderzoeksgebied in woongebieden en woonuitbreidingsgebieden. Hydrografisch maakt het onderzoeksterrein deel uit van het Leiebekken. De voornaamste waterloop in de omgeving is de Duivebeek, die zich op enige afstand ten zuiden van het onderzoeksgebied bevindt. Ten noorden, op kortere afstand, bevindt zich een naamloze waterloop.

De Pinte is in de Vlaamse zandstreek gelegen, meer bepaald in de zuidelijke uitloper ervan, tussen de Leie- en de Scheldevallei. De streek kent een licht golvend reliëf met zwakke kouterruggen en depressies. Het microlief bestaat uit een afwisseling van zandruggen, kouterruggen, beekvalleitjes en rivierdalen.³ Het onderzoeksgebied ligt duidelijk op het interfluvium tussen de Schelde en de Leie, op een hoogte tussen 8,7 en 10 m TAW.

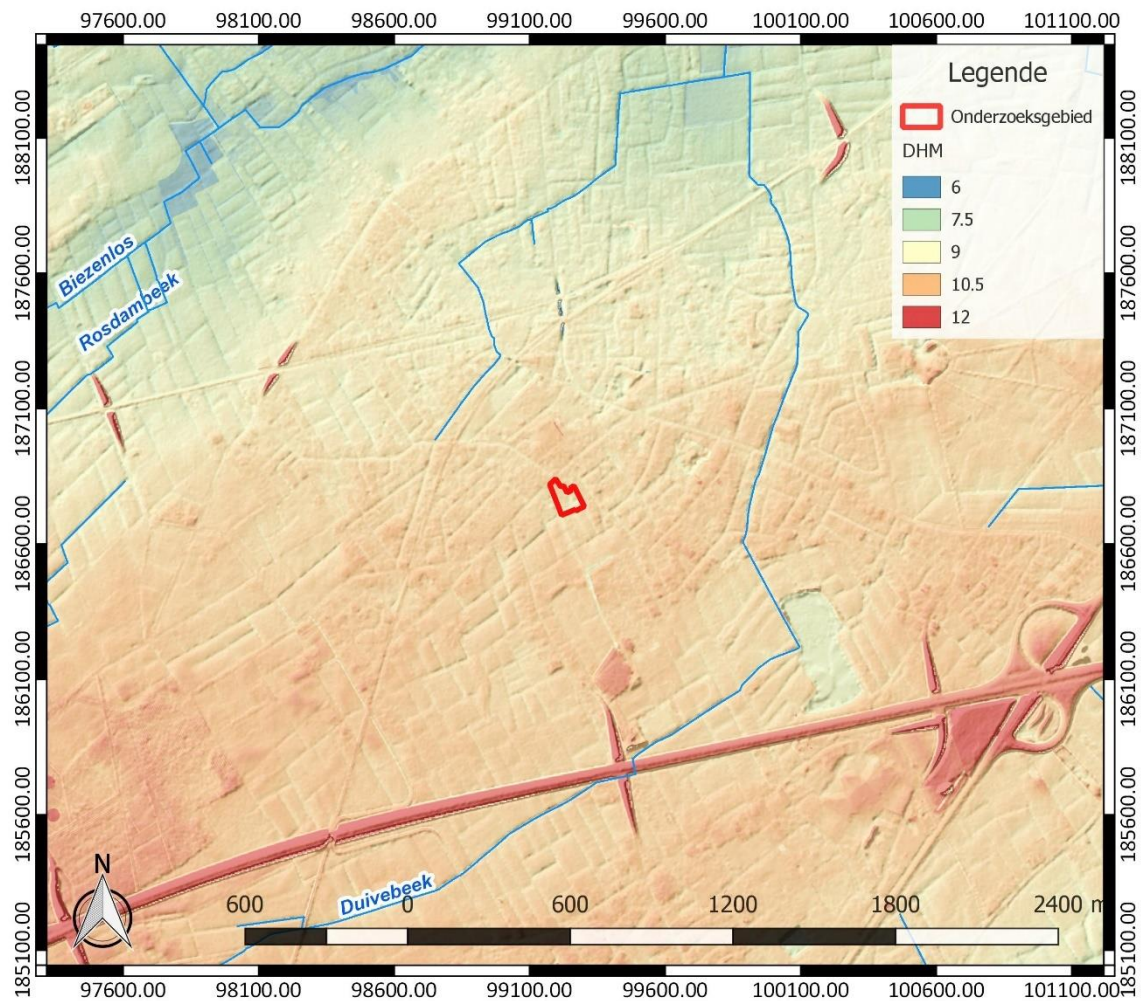
³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *Kantons Deinze en Nazareth* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126624> (geraadpleegd op 31 mei 2017)

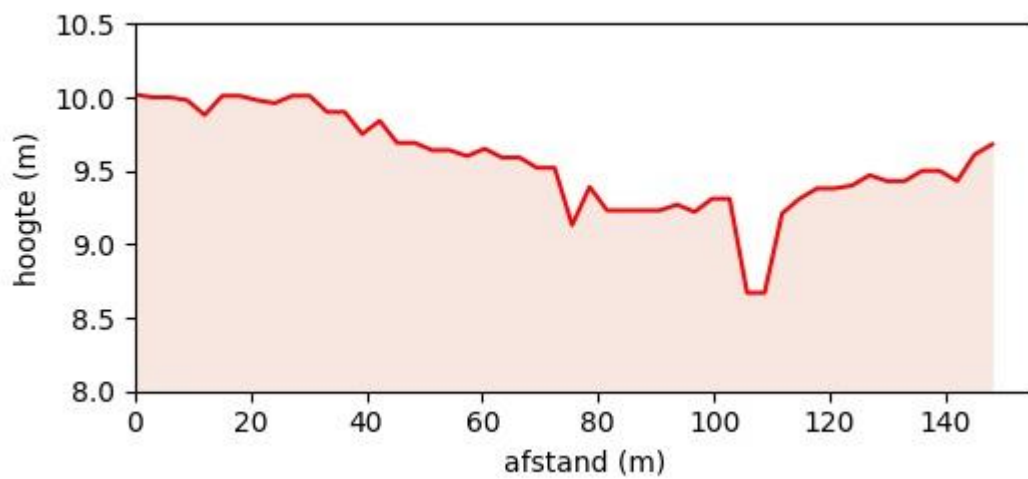
Figuur 6: Luchtfoto van 2018 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

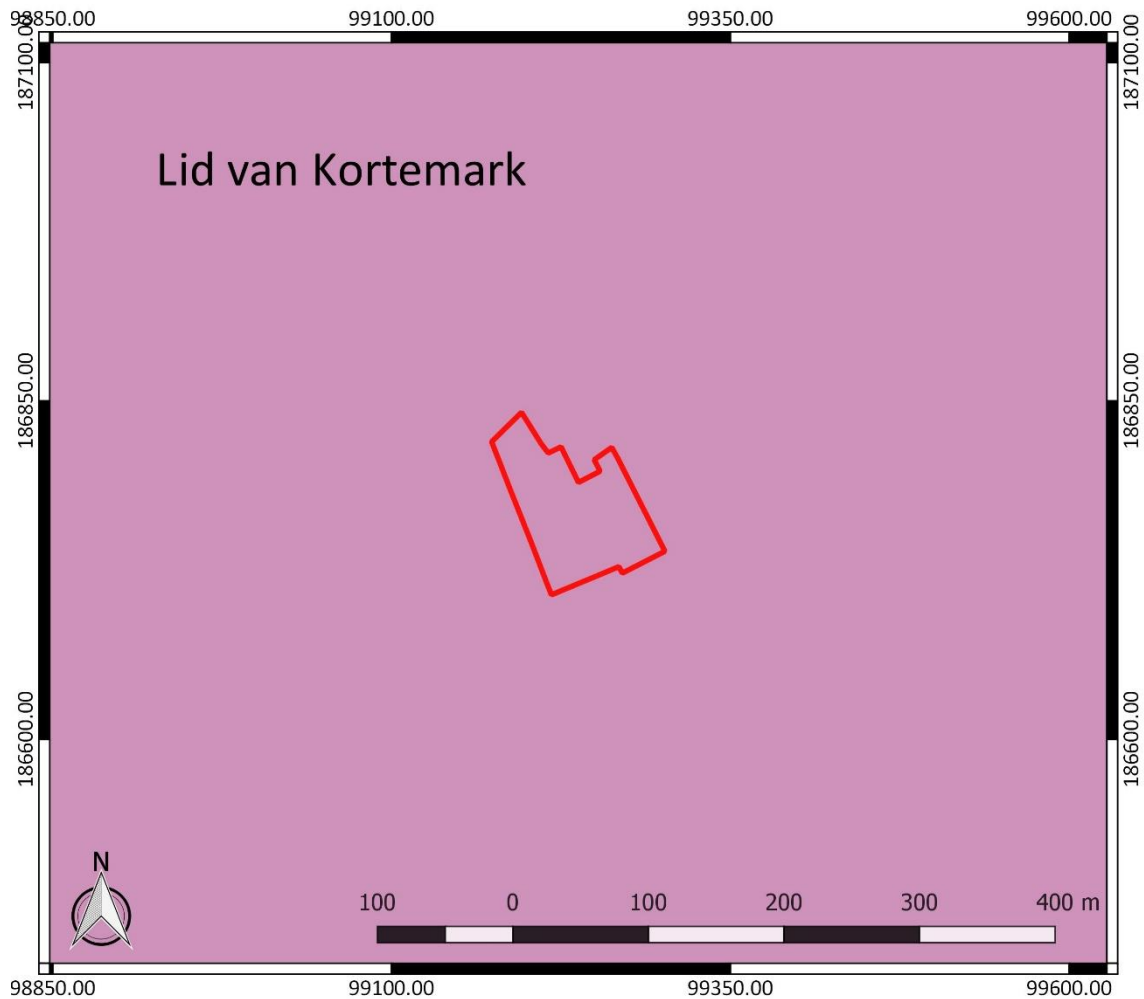
Figuur 7: Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 8: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost (www.geopunt.be/kaart)

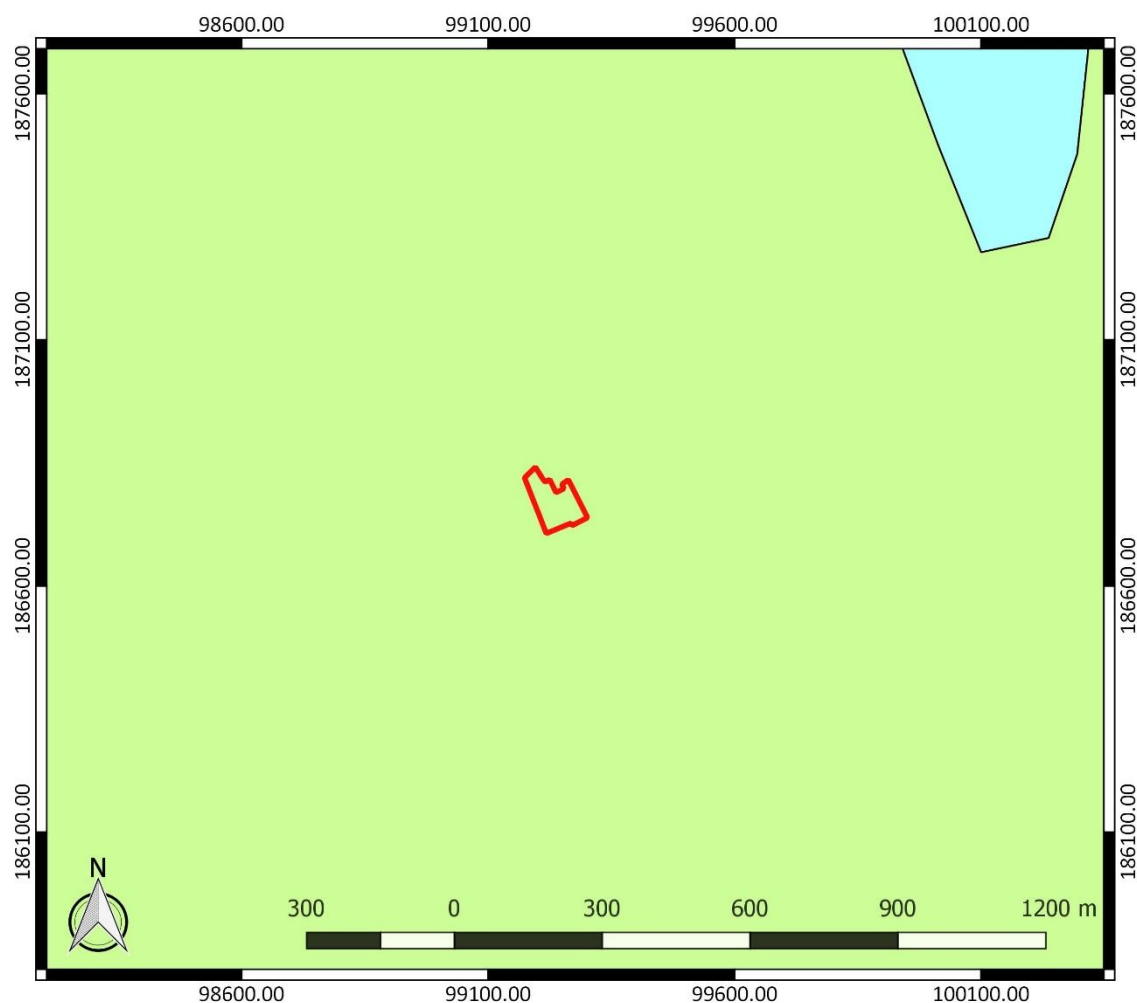
Figuur 10: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond (Figuur 10) bestaat uit het Lid van Kortemark en wordt gekenmerkt door grijze tot grijsgroene klei tot silt, met dunne banken van zand en silt.⁴

De quartairgeologische kaart (Figuur 11) geeft aan dat het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk het Vroeg-Holoceen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. De karteereenheid is echter mogelijk afwezig. Hieronder bevinden zich oudere fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Ten noordoosten van het onderzoeksgebied geeft de quartairgeologische kaart de aanwezigheid van oudere getijdenafzettingen van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen) aan, onder de eerder besproken fluviale afzettingen.⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

Figuur 11: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

3		13	
ELPw en/of HQ	*	ELPw en/of HQ	*
FLPw		FLPw	
		GLPe	

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.

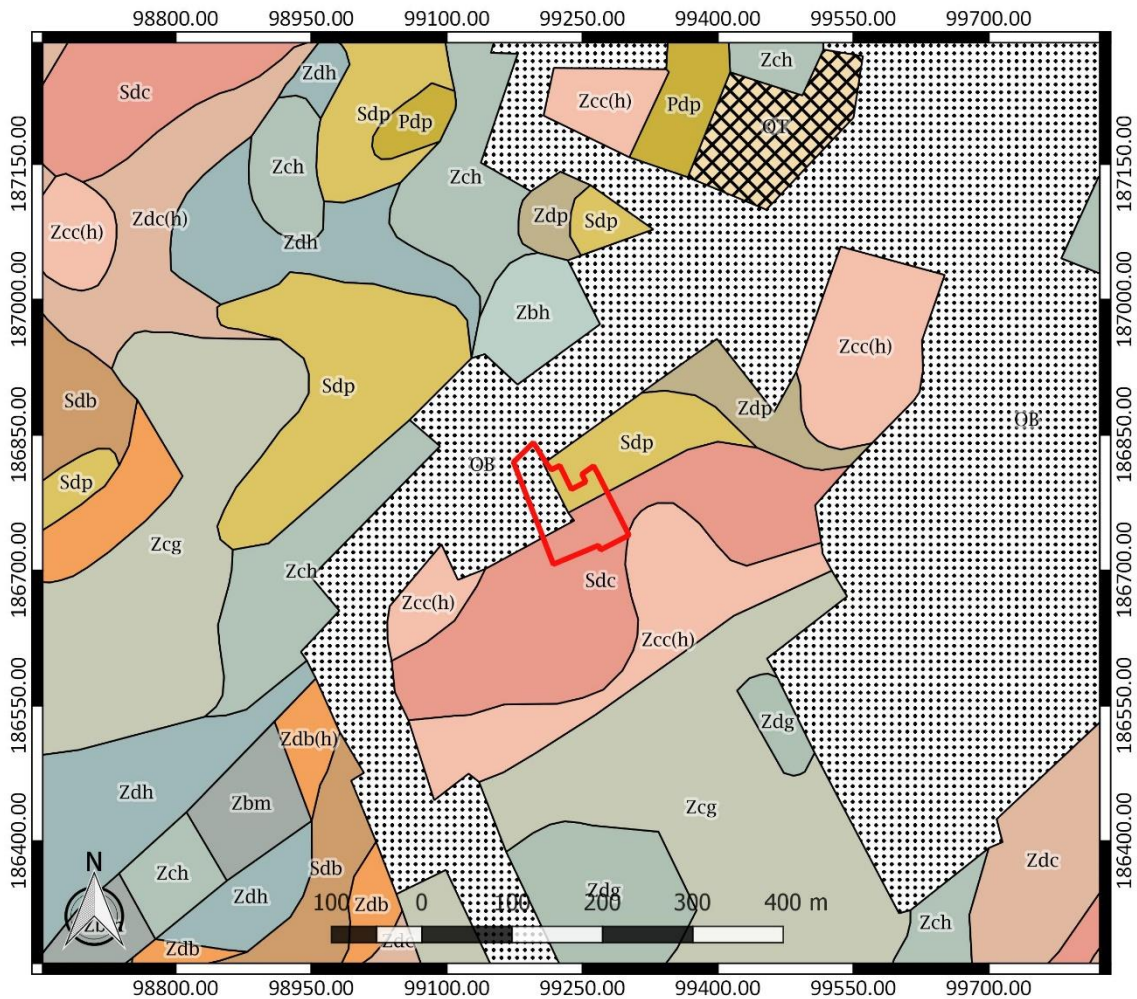
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

GLPe Getijdenafzettingen (marine en estuariene) van het Eemiaan (Laat-Pleistoceen).

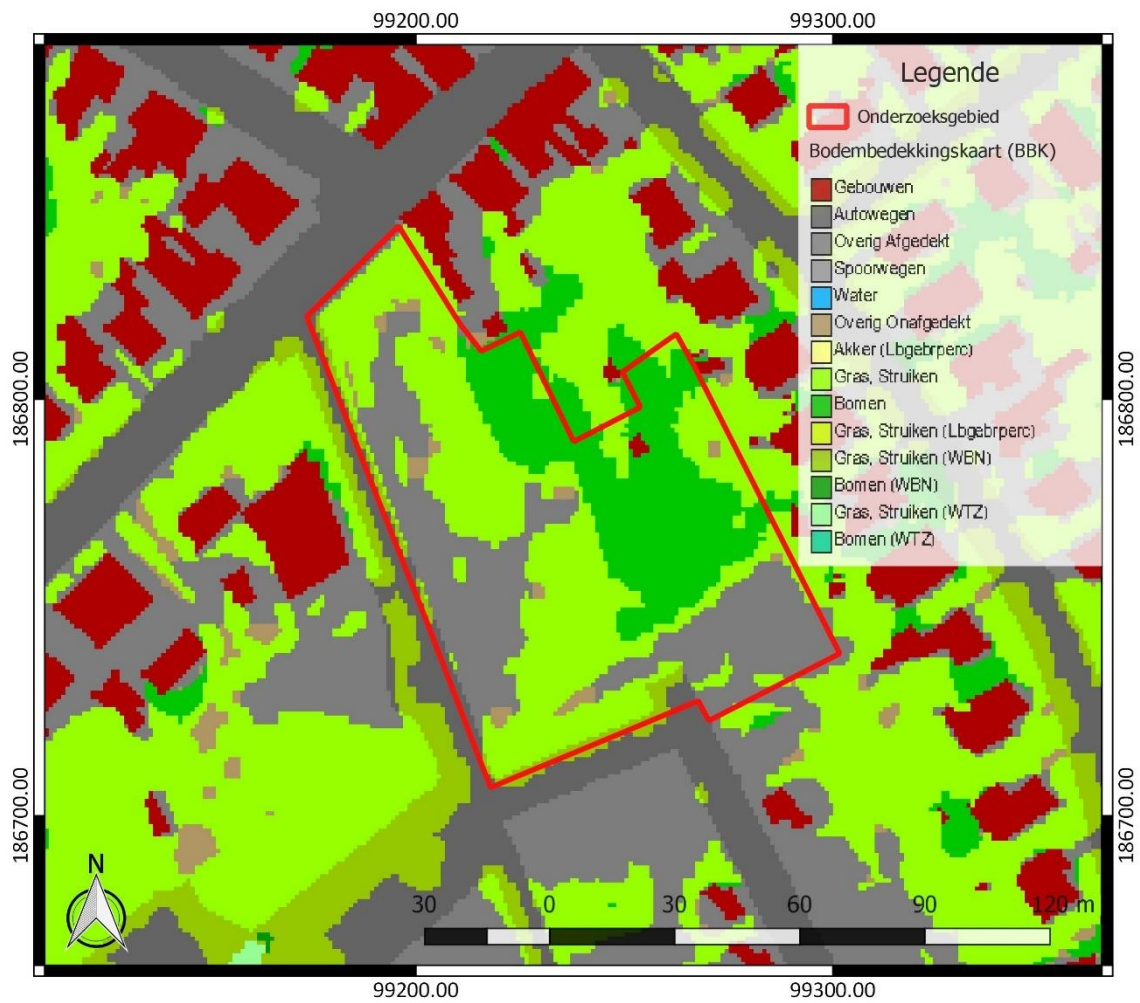
Figuur 12: Legende bij de quartairegeologische kaart (www.geopunt.be)

Figuur 13: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 13) geeft aan dat in het noordoosten van het onderzoeksgebied een matig natte lemig zandbodem zonder profielontwikkeling (Sdp) te verwachten is. In het zuiden is een matig natte lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Sdc) te verwachten. Het noordwesten van het terrein wordt aangeduid als bebouwde zone (OB). Net ten zuiden van het terrein wordt nog een matig droge zandbodem met sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B horizont (Zcc(h)) aangegeven.

Het onderzoeksgebied wordt volgens de bodemgebruiksaanwijzing (Figuur 14) vooral gedomineerd door gras, struiken, bomen en verharding. Dit laatste lijkt in tegenspraak met een recente luchtfoto (Figuur 6), die aangeeft dat ook deze zone begroeid is met gras. In het oosten van het terrein geeft de bodemgebruiksaanwijzing ook nog een gebouwtje weer.

Figuur 14: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De Pinte is een relatief jonge gemeente, die pas opgericht werd in 1868. Voorheen was het een gehucht, genaamd “Klein Nazareth”, dat deel uitmaakte van Nazareth. De benaming “Pinte” is afkomstig van een oude herberg in de huidige Pintestraat. Het grondgebied van de Pinte was oorspronkelijk het centrum van het Scheldeveld, een uitgestrekt heidegebied in het bezit van de Gentse Sint-Pietersabdij met sinds de 13de eeuw een ontginningshoeve welke ten oosten van de historische dorpskern en van het onderzoeksgebied.⁶

Figuur 15: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748, Figuur 15), is te zien dat het onderzoeksgebied zich langs een weg bevindt. Het is de historische voorloper van de huidige Pintestraat. Ook het tracé van de Bommelstraat, die uitgaat op het terrein, is reeds te herkennen. Binnen het onderzoeksgebied zijn in het noorden, grenzend aan de Pintestraat, twee gebouwen op te merken. Het oosten van het terrein wordt aangegeven als bos.

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: *De Pinte* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121381> (geraadpleegd op 31 mei 2017).

Figuur 16: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

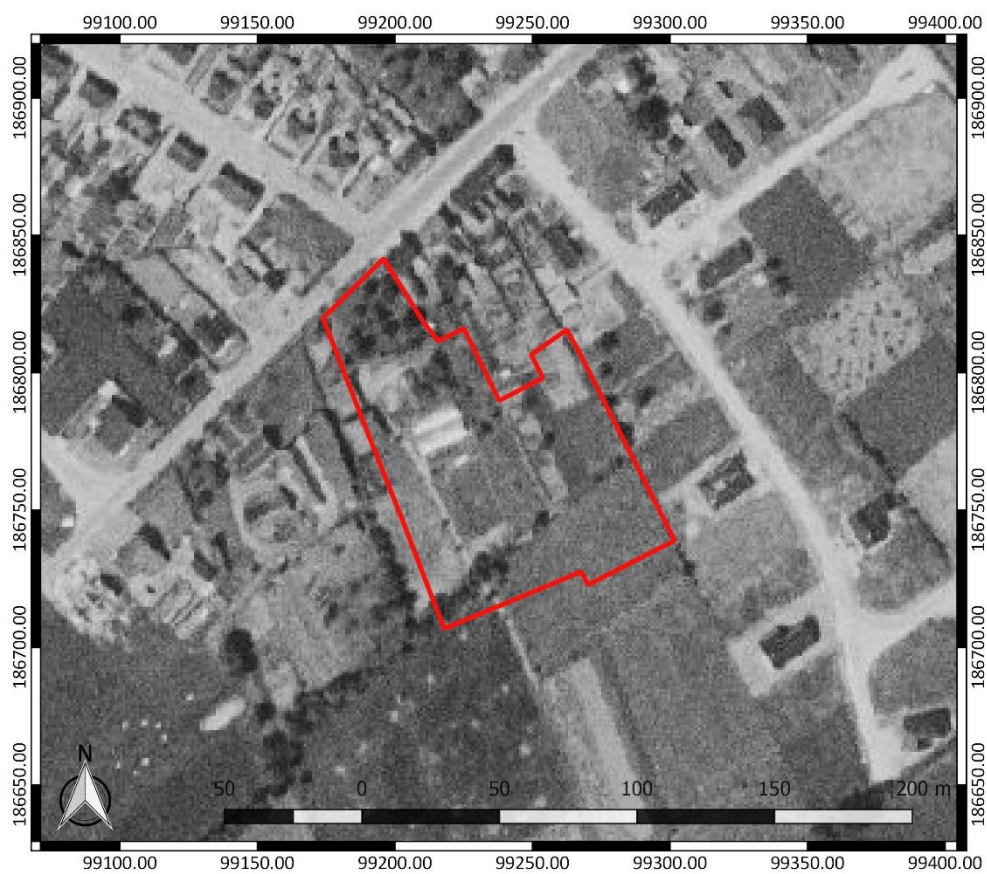
Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is een vergelijkbaar beeld te zien (Figuur 16). De kaart toont opnieuw bebouwing aan de zijde van de Pintestraat. De rest van het terrein wordt aangeduid als bos.

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) worden nog steeds (waarschijnlijk dezelfde) gebouwen binnen het onderzoeksgebied aangeduid (Figuur 17).

Figuur 17: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 18) geeft aan dat er twee gebouwen aanwezig zijn op het terrein. De meest noordelijke van deze gebouwen kon ook al gevonden worden op de eerder besproken historische kaarten. Door het zuiden van het onderzoeksgebied loopt nu een naamloze waterloop. Er is niet langer sprake van bos op het terrein. Op de luchtfoto is te zien dat het terrein grotendeels in gebruik is als tuinzone. Het uiterste zuiden is in gebruik als akkerland of als grasland. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 19) sluit sterk aan bij de luchtfoto uit 1971. Binnen de grenzen van het terrein lijken er geen noemenswaardige veranderingen te hebben plaats gevonden. Op een luchtfoto uit 2000-2003 is de bebouwing verdwenen. Deze luchtfoto is niet afgebeeld, omdat ze zeer sterk lijkt op een recente luchtfoto van het terrein die reeds opgenomen is in dit verslag (Figuur 6).

Figuur 18: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

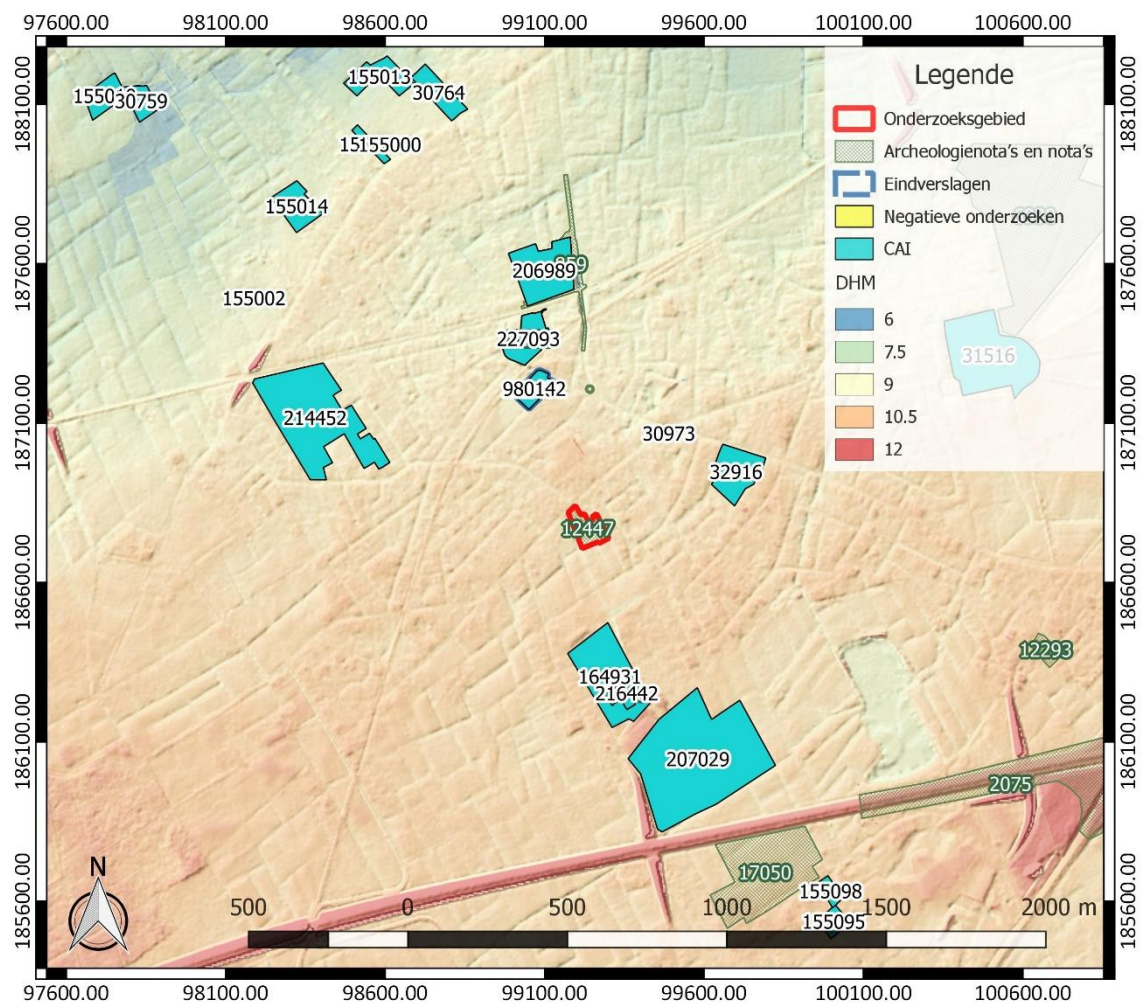

Figuur 19: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 20). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties gesitueerd ter hoogte van een gelijkaardige landschappelijke situatie, worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Ten noordoosten van het terrein bevond zich het Hof te Poldere (CAI ID 32916). Dit was een alleenstaande site met walgracht, waarvan de oudste tot nog toe gekende vermelding teruggaat tot 1359.⁷ De oude Pastorie (CAI ID 30973) bevond zich eveneens ten noordoosten van het onderzoeksterrein. De oorspronkelijke pastorie werd in 1794 opgericht en afgebroken in 1860.⁸

Figuur 20: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DHM

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hof te Poldere [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/32916> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oude pastorie [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30973> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

Ten noorden van het onderzoeksgebied (CAI ID 980142) werd de aanwezigheid van een walgracht vastgesteld, evenals een 16de-17de-eeuwse poel op het binnenhof van het Hof ter Groene Walle.⁹ Ter hoogte van CAI ID 227093 werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Daarbij zijn kuilen, paalsporen en greppels uit de nieuwe tot de nieuwste tijd gevonden.¹⁰ Bij proefsleuvenonderzoek ten noorden van dit terrein (CAI ID 206989) werden enkel kuilen en verstoringen gevonden.¹¹ Ook ten noordwesten van het terrein, ter hoogte van CAI ID 214452, werden enkel recente sporen gevonden.¹²

Ten zuiden van het onderzoeksgebied, aan de Nieuwstraat (CAI ID 164931 en 216442), werden kuilen en greppels uit de nieuwe tijd vastgesteld. Ze zijn te interpreteren als de resten van landindeling en bodemverbetering in functie van landbouwactiviteiten. Er werd geen waardevolle archeologische vindplaats afgebakend.¹³ Nog verder ten zuiden, op de Moerkensheide (CAI ID 207029), bevonden zich eveneens greppels uit de nieuwe tijd en greppels en een afvalkuil uit de nieuwste tijd.¹⁴

Nog verder ten zuiden van het onderzoeksgebied, aan de overzijde van de Duivebeek, zijn twee vondsten uit de steentijd te situeren. Ter hoogte van CAI ID 155098 gaat het om een afslagstuk met gebruikssporen¹⁵ en ter hoogte van CAI ID 155095 om een afslagstuk met gebruikssporen en twee fragmenten van onbewerkte silex uit de steentijd ontdekt worden.¹⁶

Ten noordoosten is verder nog het Kasteel Scheldevelde (CAI ID 31516) te vermelden, dat ook reeds aan bod kwam in hoofdstuk 2.4.2. De oudste vermelding van de hoeve gaat terug tot een abdijhoeve uit de vroege middeleeuwen, die toebehoorde aan de Sint-Pietersabdij te Gent. Tegen de 13de eeuw was het uitgegroeid tot een centraal gelegen landhuis met systematische ontginning errond. Het oude landhuis zou uiteindelijk in 1846 gesloopt worden en vervangen worden door het huidige kasteel dat in de 19de eeuw als een bejaardentehuis zou fungeren.¹⁷

De besproken gekende archeologische waarden in de omgeving bevinden zich op een gelijkaardige landschappelijke locatie als het onderzoeksgebied. Zo bieden ze inzicht in het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. De overige vondstlocaties die te zien zijn op de kaart bevinden zich al op vrij grote afstand van het onderzoeksgebied en/of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Bespreking van deze vondstlocaties draagt niet verder bij tot een inschatting van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Ook archeologienota's en nota's in de

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Werfbegeleiding De Pinte Hof ter Groene Walle [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980142> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Nijverheidsstraat 5 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/227093> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Berkenlaan-Langevelddreef [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/206989> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Bommelstraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214452> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Nieuwstraat [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/164931> (Geraadpleegd op 10-06-2021); Reyns/Van der Kelen 2013, 27; Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Moerkensheide [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/216442> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Moerkensheide [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/207029> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Heerweg (E12) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155098> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Begoniastraat (E3) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/155095> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Kasteel Scheldevelde [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/31516> (Geraadpleegd op 10-06-2021)

omgeving dragen niet verder bij tot een inschatting van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

De gekende archeologische waarden in de omgeving tonen vooral de aanwezigheid van archeologische vondsten uit de steentijd en uit de late middeleeuwen tot de nieuwe tijd. De ligging van het terrein op het interfluvium tussen de Schelde en de Leie is een gunstige landschappelijke locatie. De ligging ter hoogte van het historische centrum van De Pinte en de aanwezigheid van historische bebouwing in het noorden van het terrein, tonen het archeologisch potentieel van het terrein aan voor bewoningssporen vanaf de late middeleeuwen. Vondsten uit andere periodes zijn niet gekend in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied. De gunstige landschappelijke ligging van het terrein maakt echter dat de aanwezigheid van sporen uit oudere periodes dan de late middeleeuwen momenteel nog niet uit te sluiten is.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

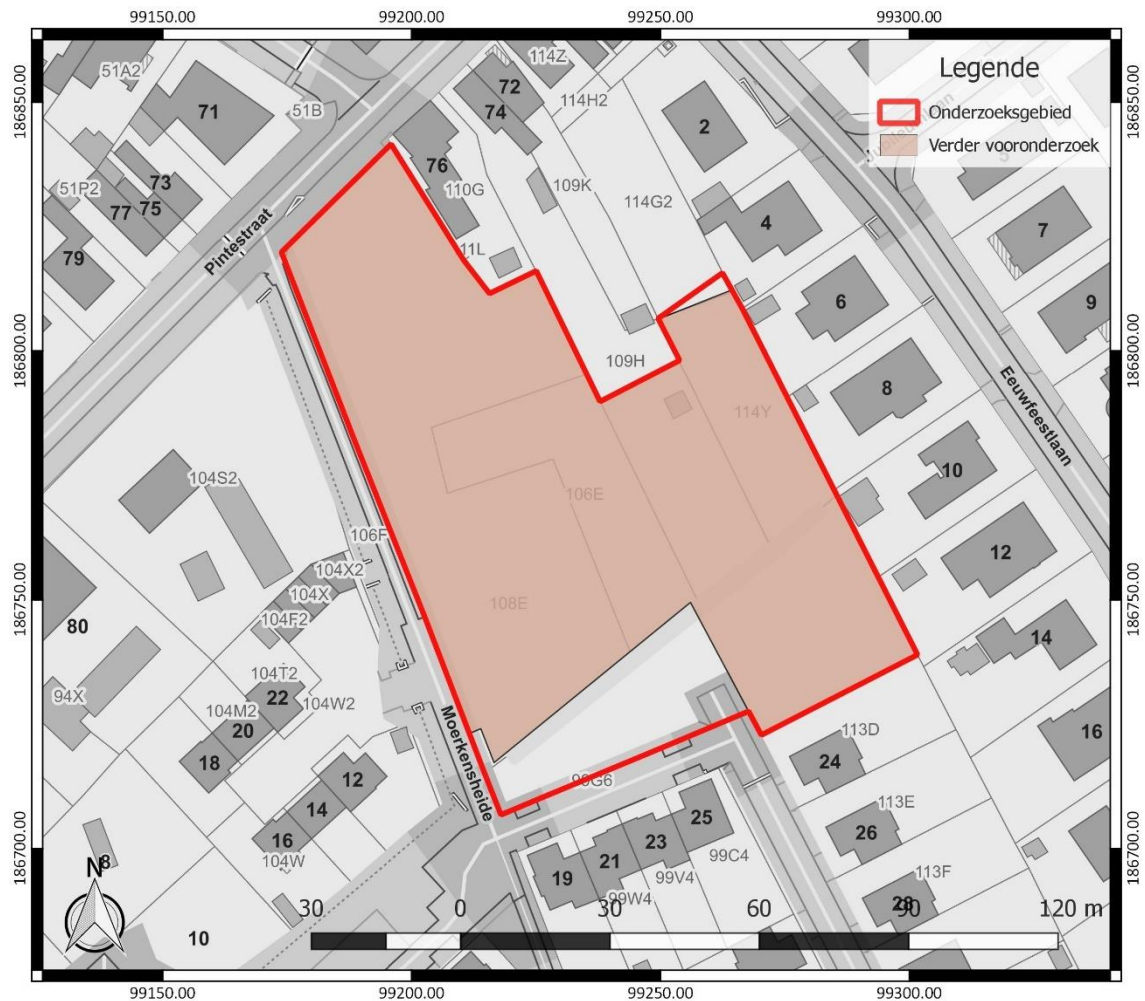
Historische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het terrein minstens vanaf de 18de eeuw bebouwd was. Deze bebouwing is te situeren in het noorden van het onderzoeksgebied, ter hoogte van de Pintestraat. De rest van het terrein wordt op de oudste historische kaarten als bos aangeduid. Vanaf de 20ste eeuw kunnen we met zekerheid zeggen dat het bos verdwenen is. Eén van de historische gebouwen in het noorden is nog te zien. Centraal op het terrein verschijnt in de 20ste eeuw ook nog een nieuw gebouw. Het grootste deel van het onderzoeksgebied wordt vanaf dan ingenomen door tuinen. Het uiterste zuiden is in gebruik als akkerland of als grasland. Ten laatste in 2000-2003 is de vermelde bebouwing op het terrein gesloopt. Het is onduidelijk in hoeverre de verschillende bouwactiviteiten en de wijzigingen in het gebruik van het terrein een negatieve impact gehad hebben op het bodemarchief. Beperkte verstoringen kunnen verwacht worden op het terrein.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen een zone van ca. 7659 m² in het onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de bouw van woningen en de aanleg van wegenis. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringdiepte niet vast. Ook dient in acht genomen te worden dat de geplande werken compactie van de bodem zullen veroorzaken buiten de zones waar de eigenlijke werken voorzien worden. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. Er is met name een hoge verwachting met betrekking tot de historische bebouwing die te zien is op kaarten. Ten laatste in de 18de eeuw raakte het noorden van het terrein bebouwd. Het is echter niet ondenkbaar dat de bebouwing al verder terug gaat. Het onderzoeksgebied is namelijk te situeren ter hoogte van de historische kern van De Pinte. De ligging van het terrein op het interfluvium tussen de Schelde en de Leie maakt dat ook de aanwezigheid van oudere sporen niet uit te sluiten is. Het onderzoeksgebied kent dus archeologisch potentieel en de geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief binnen een zone van ca. 7659 m². Daarom is bijkomend vooronderzoek nodig in de zone die bedreigd wordt door de geplande werken.

Figuur 21: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig geacht wordt, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. Er is met name een hoge verwachting met betrekking tot de historische bebouwing die te zien is op kaarten. Ten laatste in de 18de eeuw raakte het noorden van het terrein bebouwd. Het is echter niet ondenkbaar dat de bebouwing al verder terug gaat. Het onderzoeksgebied is namelijk te situeren ter hoogte van de historische kern van De Pinte. De ligging van het terrein op het interfluvium tussen de Schelde en de Leie maakt dat ook de aanwezigheid van oudere sporen niet uit te sluiten is. Het onderzoeksgebied kent dus archeologisch potentieel en de geplande werken betekenen een bedreiging van het bodemarchief binnen een zone van ca. 7659 m². Daarom is bijkomend vooronderzoek nodig in de zone die bedreigd wordt door de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Reyns, N./A. Van der Kelen, 2013: Archeologisch vooronderzoek De Pinte – Nieuwstraat (fase 2), (*Rapporten All-Archeo bvba* 189), Bornem.

4.2 Websites

Cartesius (2017)
<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2021)
<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

